

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

«22» серпня 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(XIX СТОЛІТТЯ: 40-60 РР.)

підготовки бакалаврів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

спеціальності 014 «Середня освіта»

предметної спеціальності 014.01 «Українська мова і література»

галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»

ВИКЛАДАЧ: Кравченко Валентина Олександрівна, кандидат філологічних наук, професор

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української
літератури

Протокол № 1 від «22» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри української
літератури

Н. В. Горбач

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Р. О. Христіанінова

2025 рік

Зв'язок із викладачем:

E-mail: kravchenkovo08@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3643>

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle ЗНУ (форум курсу, приватні повідомлення), дистанційні (за попередньою домовленістю) зум: Ідентифікатор конференції : 2442143970 Код доступу: 324195; гугл-міт: <https://meet.google.com/thu-ueij-gxu?authuser=0>

Кафедра: української літератури, 2 навчальний корпус, ауд. 232.

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з історією розвитку української літератури 40-60 років XIX століття, усвідомлення значущості естетичних функцій художніх творів, осмислення їхніх жанрово-стильових особливостей в умовах нових стилів і методів.

Курс «Історія української літератури XIX століття: 40-60 роки» передбачає ознайомлення із творчістю Т. Шевченка, який визначив подальші шляхи розвитку української літератури; розкриття літературних портретів Марка Вовчка, Л. Глібова, М. Костомарова, П. Куліша, С. Руданського, А. Свидницького, О. Стороженка, Ю. Федьковича, розгляді їхньої творчості з нових, науково-об'єктивних позицій як цілісне ідейно-художнє явище. Основні цілі курсу постають у розкритті суті історико-літературного процесу цієї доби, художніх методів, літературних напрямів, течій, стилів; визначенні місця письменників у світовому контексті, аналізі поезії та прози, драматургії, сценічного мистецтва.

Курс має теоретичну та практичну спрямованість. Система практичних занять і самостійної роботи дасть змогу опанувати, закріпити й деталізувати навчальний матеріал, викладений у лекціях. Виконання практичних завдань, підсумкових групових творчих проєктів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних і лідерських якостей.

Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи дадуть змогу розвинути загальні й професійні цифрові компетенції здобувачів. Інтерактивний формат курсу, що спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної й письмової комунікації.

Пререквізити вивчення дисципліни: навчальна дисципліна викладається як обов'язкова в межах предметної спеціальності. Її вивчення спирається на отримані на попередньому курсі знання студентів з дисциплін: «Вступ до літературознавства», «Історія України», «Історія української літератури» (IX-XVIII ст.; XIX століття: перші десятиріччя), «Шкільний курс української літератури».

Кореквізити: курс тісно пов'язаний з дисципліною «Сучасна українська мова».

Постреквізити: компетентності та ПРН, сформовані дисципліною, знадобляться студентам у вивченні подальших розділів курсу «Історія української літератури», для написання курсової роботи, проходження навчальної та виробничої практик.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	3-й	3-й
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120	120
Лекційні заняття	30 год.	4
Практичні заняття	14 год.	4
Самостійна робота	76 год.	112

Консультації	очна консультація щочетверга, кафедра української літератури, ІІ корпус ЗНУ, ауд. 232 або дистанційно: зум: Ідентифікатор конференції : 2442143970 Код доступу: 324195; гугл-мйт: https://meet.google.com/thu-ueij-gxu?authuser=0
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3643

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК 7 Здатність плекати у здобувачів освіти любов до рідного краю, відповідальне ставлення до довкілля. ЗК 8 Здатність до формування у здобувачів освіти загальнолюдських цінностей – людської гідності, чесності, справедливості, доброти, милосердя, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, конструктивної взаємодії між собою та з дорослими. ЗК 9 Здатність до формування у здобувачів освіти української національної ідентичності та активної громадянської позиції, поваги до історико-культурних надбань українського народу, його традицій, державної мови, готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, прав і свобод українського народу. СК 4 Здатність здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти. СК 10 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами (емоційно-етична компетентність). СК 20 Здатність поглиблювати й оновлювати свої знання, уміння та навички відповідно до нових надбань мовознавчої, літературознавчої,	- пояснювально-ілюстративний (пояснення, розповідь, демонстрація); - частково-пошуковий (бесіда, робота з книгою); - проблемного викладу (спостереження, творчі завдання, робота з навчально-методичною літературою); – дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, ілюстрація, спостереження).	Проміжні контрольні заходи: – виконання тестових завдань у СЕЗН Moodle; – виконання письмових завдань за окремими темами й розділами; – усне опитування.

педагогічної науки (здатність до навчання впродовж життя). СК 24 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про основні періоди розвитку української літератури, її напрями, жанри і стилі. ПРН 5 Створювати умови для формування і розвитку у здобувачів освіти ключової компетентності вільного володіння державною мовою, уміння читати усвідомлено та аргументовано висловлювати власну думку українською мовою усно і письмово. ПРН 6 Застосовувати в процесі навчання української мови і літератури міжпредметні зв'язки та формувати в здобувачів освіти розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння синтезувати знання з різних навчальних предметів; розвивати в здобувачів освіти системне мислення. ПРН 9 Добирати доцільні форми, методи, прийоми й засоби для здійснення здобувачами елементів дослідницької діяльності в процесі навчання української мови і літератури та способи представлення ними досягнутих результатів. ПРН 13 Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел задля уникання негативного впливу інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти. ПРН 26 Навчатися протягом життя, самостійно визначати потреби особистого професійного розвитку, планувати такий розвиток, аналізувати новітні досягнення мовознавчої та літературознавчої науки, освітні інновації, умови їхнього впровадження, інтегрувати освітні інновації у власну педагогічну практику та надавати підтримку колегам у вдосконаленні їхньої професійної діяльності.		
---	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Т. ШЕВЧЕНКО

Тема 1. Вступ. 40-ві роки XIX ст. – новий період розвитку українського письменства. Специфіка національних особливостей українського реалізму. Проблемно-тематичні обрії літератури. Система періодичних видань. Формування національної літературної критики й літературознавства. Характеристика поезії 40-60-х рр.

Тема 2. Життя Т. Шевченка. Ранній період творчості. Дитячі та юнацькі роки (1814-1830). Перші роки в Петербурзі (1831-1838). Навчання в Академії мистецтв. Поява «Кобзаря» та «Гайдамаків» (1838-1842).

Тема 3. Еволюція балади в творчому доробку Т. Шевченка. Становлення Т. Шевченка як поета. Українська романтична балада і балади Т. Шевченка. Спільне та своєрідне. Особливості балад Т. Шевченка: а) образи; б) конфлікт; в) пейзаж; г) ліричні відступи; д) образно-тропеїчні засоби.

Тема 4. Життя і творчість Т. Шевченка періоду «трьох літ». Подорож на Україну (1843). У Запоріжжі. Т. Шевченко і В. Рєпніна. Поема «Тризна». Жанрово-стилістичне спрямування поеми «Сон». Знову в Петербурзі (1844-1845).

Тема 5. Подорож Т. Шевченка на Україну (1845-1847). На Україну. Т. Шевченко і Ф. Кошиць. Образ гуманіста у поемі «Єретик». Поема-містерія «Великий льох». Послання «І мертвим, і живим...». Візія майбутнього у поезії «Як умру, то поховайте...». Участь Т. Шевченка у Кирило-Мефодіївському товаристві.

Тема 6. Життя і творчість Т. Шевченка періоду заслання. У казематі (1847). Цикл поезій «В казематі». Заслання (Орська фортеця – Аральська експедиція – Оренбург (1847-1850). У Новопетрівському укріпленні (1850-1857). Побутово-етологічна поема «Варнак».

Тема 7. Нижегородський період творчості Т. Шевченка. Повернення (Астрахань – Нижній Новгород (1857-1858)). Т. Шевченко і К. Піунова. У Москві (1858). У Петербурзі (1858-1859). Триптих «Доля», «Муза», «Слава». Т. Шевченко і Марко Вовчок. Третій арешт.

Тема 8. Останній період життя і творчості Т. Шевченка (1859-1861). Нова варіація жіночих образів у поемі «Марія». Т. Шевченко і Л. Полусмакова.

Б. Антоненко-Давидович про Т. Шевченка. Оповідання «Сліпа Катерина» Є. Кротевича. «Присвята» І. Франка.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Л. ГЛІБОВ. С. РУДАНСЬКИЙ. А. СВИДНИЦЬКИЙ

Тема 9. Л. Глібов. Життя і творчість. Біографічні відомості. Питання громадсько-культурного життя в газеті «Черниговский листок». Літературна спадщина: поетичні твори; байки; твори для дітей; спроби у прозі та драматургії.

Тема 10. С. Руданський. Життя і творчість. Біографічні відомості. Специфіка художнього світу С. Руданського. Суб'єктна організація художнього світу в ліричних творах. Місце С. Руданського в літературному процесі I пол. XIX століття.

Тема 11. А. Свидницький. Життя і творчість. Життєвий шлях А. Свидницького. Загальна характеристика літературної діяльності. Роман «Люборацькі» – перший український соціально-психологічний роман.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МАРКО ВОВЧОК. П. КУЛІШ

Тема 12. Марко Вовчок. Життя і творчість. Біографічні відомості. Марко Вовчок – послідовниця Т. Шевченка. Збірка «Народні оповідання». Повість «Інститутка». Творчість останнього періоду. Листування Марка Вовчка.

Тема 13. П. Куліш. Життя і творчість. Біографічні відомості. Рання творчість. Поетична творчість. «Чорна рада» П. Куліша – перший історичний роман.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. О. СТОРОЖЕНКО. Ю. ФЕДЬКОВИЧ

Тема 14. О. Стороженко. Життя і творчість. Біографічні відомості. Загальна характеристика творчості. Фольклорно-етнографічний характер оповідань. Роман «Марко Проклятий» як своєрідний коментар фольклорних критеріїв добра і зла, морального й етичного.

Тема 15. Ю. Федькович. Життя і творчість. Короткі біографічні відомості. Збірка «Поезія Йосипа Федьковича». Доля жовніра цісарської армії у віршах. Антимілітаристські й антицісарські настрої поем «Новобранчик» і «Дезертир». Любовне почуття в трактуванні Ю. Федьковича. Проза письменника, новаторство («Люба-згуба», «Серце не навчити», «Таліанка», «Дністрові кручі»).

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Вступ. 40-ві роки XIX ст. – новий період розвитку українського письменства. Специфіка національних особливостей	2	2	щотижня

	українського реалізму. Проблемно-тематичні обрії літератури. Система періодичних видань. Формування національної літературної критики й літературознавства. Характеристика поезії 40-60-х рр.			
Практичне заняття 1	40-ві роки XIX ст. – новий період розвитку українського письменства. Специфіка національних особливостей українського реалізму. Проблемно-тематичні обрії літератури. Система періодичних видань. Формування національної літературної критики й літературознавства. Характеристика поезії 40-60-х рр.	2	2	щотижня
Лекція 2	Життя Т. Шевченка. Ранній період творчості. Дитячі та юнацькі роки (1814-1830). Перші роки в Петербурзі (1831-1838). Навчання в Академії мистецтв. Поява «Кобзаря» та «Гайдамаків» (1838-1842).	2	2	щотижня
Практичне заняття 2	«Гайдамаки» – вершина історичних поем	2	2	щотижня
Лекція 3	Еволюція балади в творчому доробку Т. Шевченка. Становлення Т. Шевченка як поета. Українська романтична балада і балади Т. Шевченка. Спільне та своєрідне. Особливості балад Т. Шевченка: а) образи; б) конфлікт; в) пейзаж; г) ліричні відступи; д) образно-тропичні засоби.	2	–	щотижня
Практичне заняття 3	Творчість Т. Шевченка періоду «трьох літ»	2	–	щотижня
Лекція 4	Життя і творчість Т. Шевченка періоду «трьох літ». Подорож на Україну (1843). У Запоріжжі. Т. Шевченко і В. Рєпніна. Поема «Тризна». Жанрово-стилістичне спрямування поеми «Сон». Знову в Петербурзі (1844-1845).	2	–	щотижня
Практичне заняття 4	Політична поезія Т. Шевченка	2	–	щотижня
Лекція 5	Подорож Т. Шевченка на Україну (1845-1847). На Україну. Т. Шевченко і Ф. Кошиць. Образ гуманіста у поемі «Єретик». Поема-містерія «Великий льох». Послання «І мертвим, і живим...». Візія майбутнього у поезії «Як умру, то поховайте...». Участь Т. Шевченка у Кирило-Мефодіївському товаристві.	2	–	щотижня
Практичне заняття 5	Поезії Т. Шевченка, написані на засланні	2	–	щотижня
Лекція 6	Життя і творчість Т. Шевченка періоду заслання. У казематі (1847). Цикл поезій «В казематі». Заслання (Орська фортеця –	2	–	щотижня

	Аральська експедиція – Оренбург (1847-1850). У Новопетрівському укріпленні (1850-1857). Побутово-етологічна поема «Варнак».			
Практичне заняття 6	Повісті Т. Шевченка російською мовою	2	–	щотижня
Лекція 7	Нижегородський період творчості Т. Шевченка. Повернення (Астрахань – Нижній Новгород (1857-1858)). Т. Шевченко і К. Піунова. У Москві (1858). У Петербурзі (1858-1859). Триптих «Доля», «Муза», «Слава». Т. Шевченко і Марко Вовчок. Третій арешт.	2	–	щотижня
Практичне заняття 7	Нижегородський період творчості Т. Шевченка	2	–	щотижня
Лекція 8	Останній період життя і творчості Т. Шевченка (1859-1861). Нова варіація жіночих образів у поемі «Марія». Т. Шевченко і Л. Полусмакова. Б. Антоненко-Давидович про Т. Шевченка. Оповідання «Сліпа Катерина» Є. Кротевича. «Присвята» І. Франка.	2	–	щотижня
Самостійна робота 1	1.Укласти список історико-біографічних творів про Т. Шевченка. 2.Дати письмове пояснення, чому Т. Шевченко не оселився на Україні? Пояснення оформити у формі есе. 3.Підібрати літературу й підготувати доповідь на тему: «Т. Шевченко і Біблія».	19	28	
Лекція 9	Л. Глібов. Життя і творчість. Біографічні відомості. Питання громадсько-культурного життя в газеті «Черниговский листок». Літературна спадщина: поетичні твори; байки; твори для дітей; спроби у прозі та драматургії.	2	–	щотижня
Лекція 10	С. Руданський. Життя і творчість. Біографічні відомості. Специфіка художнього світу С. Руданського. Суб'єктна організація художнього світу в ліричних творах. Місце С. Руданського в літературному процесі I пол. XIX століття.	2	–	щотижня
Лекція 11	А. Свидницький. Життя і творчість. Життєвий шлях А. Свидницького. Загальна характеристика літературної діяльності. Роман «Люборацькі» – перший український соціально-психологічний роман.	2	–	щотижня
Самостійна робота 2	1.Охарактеризувати тематику та проблематику Л. Глібова-лірика. 2.Розробити класифікацію творів «Співомовки С. Руданського».	19	28	
Лекція 12	Марко Вовчок. Життя і творчість. Біографічні відомості. Марко Вовчок –	2	–	щотижня

	послідовниця Т. Шевченка. Збірка «Народні оповідання». Твори з російського народного побуту «Рассказы из народного русского быта». Повість «Інститутка». Творчість останнього періоду. Листування Марка Вовчка.			
Лекція 13	П. Куліш. Життя і творчість. Біографічні відомості. Рання творчість. Поетична творчість. «Чорна рада» П. Куліша – перший історичний роман.	2	–	щотижня
Самостійна робота 3	1.Написати есе на тему: «Особливості ранньої романтичної прози Марка Вовчка». 2.Розкрити проблематику роману «Чорна рада» П. Куліша. Показати на прикладах.	19	28	
Лекція 14	О. Стороженко. Життя і творчість. Біографічні відомості. Загальна характеристика творчості. Фольклорно-етнографічний характер оповідань. Роман «Марко Проклятий» як своєрідний коментар фольклорних критеріїв добра і зла, морального й етичного.	2	–	щотижня
Лекція 15	Ю. Федькович. Життя і творчість. Короткі біографічні відомості. Збірка «Поезія Йосипа Федьковича». Доля жовніра цісарської армії у віршах. Антимілітаристські й антицісарські настрої поем «Новобранчик» і «Дезертир». Любовне почуття в трактуванні Ю. Федьковича. Проза письменника, новаторство («Люба-згуба», «Серце не навчити», «Таліанка», «Дністрові кручі»).	2	–	щотижня
Самостійна робота 4	1.Підготувати презентацію на тему: «Звичаї українських козаків» (за творами О. Стороженка, Т. Шевченка, П. Куліша). 2.Підготувати доповідь «Роман «Марко Проклятий» як своєрідний коментар фольклорних критеріїв добра і зла, морального й етичного».	19	28	
Усього		120		

5. Види і зміст контрольних заходів

Питання для підготовки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3643>

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу/ термін виконання	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
ЗМ 1				

Практичне заняття 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Опитування за планами практичних занять	Знання теоретичних питань і художніх творів	Рівень засвоєння теоретичних питань, змісту художніх текстів, практичних умінь і навичок із тем, включених до змістового модуля за планами практичних занять, оцінюється максимально у 2 бали: – незадовільно – 0 балів; – задовільно – 1-5 балів	35
Тест 1	Виконання тесту	Тест необхідно виконати після опрацювання тем ЗМ1	Тест оцінюються від 0,5 до 1 бал: – не виконаний тест – 0 балів; – за виконаний тест здобувач отримує 0,5-1 бал	1
Самостійна робота 1	Письмове виконання завдань самостійної роботи	Самостійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми	Уміння застосовувати набуті знання на практиці (самостійно) оцінюється максимально в 2 бали: – не виконане завдання чи незадовільно – 0 балів; – задовільно – 0,5-2 бали	2
Завдання 1	Виразне читання напам'ять уривку з поеми «Гайдамаки» (від слів «Гомоніла Україна...» до слів «...а згадаєш – серце усміхнеться» Т. Шевченка).	Виразне читання твору напам'ять на день проведення практичного заняття (офлайн)	Виразне читання твору напам'ять оцінюється від 0,5 до 1 бала: – не може прочитати твір напам'ять – 0 балів; – виразне читання твору – 1 бал	1
ЗМ 2				
Тести 2,3,4	Виконання тестів	Тести необхідно виконати після опрацювання тем ЗМ2	Тести оцінюються від 0,5 до 1 бал: – не виконаний тест – 0 балів; – за виконаний тест здобувач отримує 0,5-1 бал	3
Самостійна робота 2	Письмове виконання завдань самостійної роботи	Самостійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми	Уміння застосовувати набуті знання на практиці (самостійно) оцінюється максимально в 2 бали: – не виконане завдання чи незадовільно – 0 балів; – задовільно – 0,5-2 бали	2
Завдання 2	Виразне читання напам'ять творів Т. Шевченка: уривок із поеми «Сон» (початок); «Заповіт», один псалом із циклу	Виразне читання твору напам'ять на день проведення практичного заняття	Виразне читання твору напам'ять оцінюється від 0,5 до 1 бала: – не може прочитати твір напам'ять – 0 балів; – виразне читання твору – 1 бал	3

	«Давидові псалми»	(офлайн)		
ЗМ 3				
Тести 5, 6	Виконання тестів	Тести необхідно виконати після опрацювання тем ЗМЗ	Тести оцінюються від 0,5 до 1 бала: – не виконаний тест – 0 балів; – за виконаний тест здобувач отримує 0,5-1 бал	2
Самостійна робота 3	Письмове виконання завдань самостійної роботи	Самостійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми	Уміння застосовувати набуті знання на практиці (самостійно) оцінюється максимально в 2 бали – не виконане завдання чи незадовільно – 0 балів; – задовільно – 0,5-2 бали	2
Завдання 3	Виразне читання напам'ять творів Т. Шевченка: «Садок вишневий коло хати»; «Не женися на багатій...»; «Л»; «Якби з ким сісти хліба з'їсти»	Виразне читання твору напам'ять на день проведення практичного заняття (офлайн)	Виразне читання твору напам'ять оцінюється від 0,5 до 1 бала: – не може прочитати твір напам'ять – 0 балів; – виразне читання твору – 1 бал	4
ЗМ 4				
Тести 7	Виконання тестів	Тести необхідно виконати після опрацювання тем ЗМ4	Тести оцінюються від 0,5 до 1 бала: – не виконаний тест – 0 балів; – за виконаний тест здобувач отримує 0,5-1 бал	1
Самостійна робота 4	Письмове виконання завдань самостійної роботи	Самостійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми	Уміння застосовувати набуті знання на практиці (самостійно) оцінюється максимально в 2 бали: – не виконане завдання чи незадовільно – 0 балів; – задовільно – 0,5-2 бали	2
Завдання 4	Виразне читання напам'ять творів Л. Глібова «Вовк та Ягня», «Журба».	Виразне читання твору напам'ять на день проведення практичного заняття (офлайн)	Виразне читання твору напам'ять оцінюється від 0,5 до 1 бала: – не може прочитати твір напам'ять – 0 балів; – виразне читання твору – 1 бал	2
Усього за поточний контроль				60

Підсумковий контроль				
Екзамен	2 теоретичних питання і тест	Перелік питань для підсумкового контролю та тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3643	Здобувач проходить екзаменаційний тест на платформі СЕЗН ЗНУ Moodle і отримує 20 балів та усно відповідає на два теоретичні питання (20 балів).	20 20
Усього за підсумковий контроль				40

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється протягом семестру з чотирьох видів робіт: практичні заняття, результати завдань, виконання самостійної роботи, проходження тестів. Вони оцінюються сумою набраних балів (min – 35 балів, max – 60 балів). При формуванні шкали балів стимулюється систематична робота здобувачів вищої освіти протягом семестру.

Здобувач повинен уміти схарактеризувати умови розвитку української літератури першої половини XIX ст., зокрема 40-60 рр., вільно оперувати системою знань з історії еволюції українського літературного процесу, орієнтуватися у складнощах розвитку нової літератури в історичних умовах, знати зміст художніх текстів, аналізувати твори з урахуванням їхньої своєрідності, користуючись сучасною літературно-критичною термінологією, сприймати й аналізувати твір у його формально-змістовій єдності.

Критерії оцінювання практичних занять:

Рівень засвоєння теоретичних положень, осмислення літературно-критичних праць, зміст художніх творів і їхній практичний аналіз оцінюється за результатами відповідей безпосередньо на практичному занятті (за неможливості відвідування заняття – шляхом індивідуальної бесіди, виконаних завдань і самостійної роботи максимально у 5 балів:

– незадовільно – 0 балів;

– задовільно – 3-5 балів, де:

– **5 балів** – відповідь здобувача вичерпна й ґрунтовна; побудована логічно й послідовно; викладена багатою мовою, відзначається точним вживанням термінів. Здобувач виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує теоретичні знання на практиці, аналізує й інтерпретує художні твори різних жанрів, влучно цитує, наводить необхідні приклади; демонструє вміння працювати з різними джерелами та добирати необхідну інформацію з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати; знає імена дослідників; веде діалог, доводить власну громадську та світоглядну позицію, відповідає на додаткові запитання.

– **4 бали** – відповідь здобувача не зовсім вичерпна й ґрунтовна; може містити порушення логіки й послідовності викладу матеріалу; містити мовленнєві помилки, неточне вживання термінів. Здобувач не завжди виявляє повне розуміння матеріалу та вміння обґрунтовувати свої думки, застосовувати теоретичні знання на практиці, аналізувати й інтерпретувати художні твори різних жанрів, цитувати, допускає окремі незначні помилки при наведенні прикладів; демонструє вміння працювати з різними джерелами та добирати необхідну інформацію з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати; може допускати неточності при називанні імен дослідників; веде діалог, доводить власну громадську та світоглядну позиції; не завжди відповідає на додаткові запитання.

– **3 бали** – здобувач користується лише окремими теоретичними знаннями з дисципліни; допускає фактичні неточності та помилки, аналізуючи художні тексти різних жанрів; викладу думок не завжди логічний і послідовний. Здобувачу не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду;

важко підтримувати бесіду; мова спрощена; трапляються випадки неправильного слововживання та нерозуміння суті поставлених додаткових запитань.

– **0 балів** – здобувач не знає більшої частини теоретичного матеріалу, не володіє термінологією, змістом художніх творів, практичними навичками аналізу художніх текстів різних жанрів; мова спрощена; здобувачу важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду, а викладачу доводиться постійно коректувати відповідь здобувача.

Критерії оцінювання самотійної роботи:

Самотійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми та оцінюється максимально в 2 бали:

– не виконане завдання чи незадовільний рівень виконання – 0 балів;

– **2 бали** – здобувач виконав письмове завдання самотійно, в повному обсязі, продемонструвавши розуміння термінології, вміння працювати з художнім текстом і літературознавчими працями, наводити приклади, глибоко й переконливо обґрунтовувати думки, здійснювати літературознавчий аналіз творів різних жанрів. Матеріал викладено логічно-послідовно без фактичних і орфографічних помилок. Робота здана на перевірку вчасно.

Критерії оцінювання завдань:

Виразне читання напам'ять творів (усього 10) оцінюється у 10 балів.

Критерії оцінювання тестів:

Поточне тестове оцінювання здійснюється на платформі СЕЗН ЗНУ Moodle. Кожний тест (1,2,3,4,5,6,7) оцінюється від 0,5 до 1 бала: – не виконаний тест – 0 балів; – за виконаний тест здобувач отримує 0,5-1 бал.

Підсумковий контроль

До підсумкового семестрового контролю допускаються здобувачі, яким на дату консультації перед цим контролем зараховано всі поточні заходи з чотирьох змістових модулів і нараховано від 35 до 60 балів.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену: здобувач проходить екзаменаційний тест на платформі СЕЗН ЗНУ Moodle (тест оцінюється в 20 балів).

Критерії для усної відповіді на заліку:

Здобувач усно відповідає на два теоретичні питання (20 балів). Кожне теоретичне питання оцінюється у 10 балів, зокрема, враховується:

– вичерпність, повнота, логічна структурованість відповіді;

– уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту;

– посилання на текст, влучне цитування;

– уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту;

– уміння визначати специфіку художніх творів і місце в літературному процесі.

Підсумковий контроль вважається успішним, якщо здобувач отримав від 25 до 40 балів.

Загальна семестрова бальна оцінка за дисципліну складається як сума балів за всі поточні контрольні заходи з усіх змістових модулів і за підсумковий контроль і не може перевищувати 100 балів. Бальна оцінка переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
		Екзамен
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)

F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)
---	--

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Боронь О. «Ані титли... Нові студії над Шевченковою біографією і творчістю». Київ : Критика, 2024. 392 с.
2. Калашник О. Візія майбутнього України і культурне просвітництво П. Куліша (про відзначення 205 річниці від Дня народження П. Куліша в Ніжинському державному університеті імені М. Гоголя). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2024. № 67. С. 162-165.
3. Кизилова В. Марко Вовчок і літературна казка : авторський внесок у розбудову жанру. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. Українська література*. Т. 31 (70). № 1. Ч. 3. 2020. С. 145-150.
4. Кислиця Д. Проблеми колоритності в романі «Люборацькі» А. Свидницького. *Літературознавчі студії : зб. наук. пр.* Вип. 15. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2021. С. 8-14.
5. Ковалець Л. Літературознавчий лексикон Ю. Федьковича : спроба цілісного прочитання. *Вісник Маріупольського держуніверситету. Серія : Філологія*. 2023. Вип. 28. С. 100-109.
6. Кравченко В. «Забвение прошедшему, мир и любовь настоящему» : про взаємини Т. Шевченка і Лукашевичів. *Шевченківський краєзнавчий альманах 2022-2023*. Київ : Алвія. 2024. С. 15-21.
7. Кравченко В. Історія української літератури ХІХ ст. : 40-60 рр. : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньо-професійної програми 014.01 «Середня освіта (Українська мова і література)». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 173 с.
8. Кравченко В. Історія української літератури ХІХ ст. : перші десятиріччя. Методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 «Середня освіта» освітньої програми 014.01 середня освіта (Українська мова і література) та спеціальності 035 філологія спеціалізації 035.01 українська мова та література освітньої програми українська мова та література. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 48 с.
9. Кравченко В. Моє слово про Шевченка. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 186 с. /Зб. наук. статей/.
10. Кравченко В. Нове в шевченкознавстві : до вивчення біографії Т. Шевченка. *Педагогічні науки та освіта : зб. наук. пр. Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. Вип. XLVI-XLVII. Запоріжжя : СТАТУС, 2024. С. 105-112.
11. Кравченко В. Т. Шевченко-енциклопедист» : на прикладі роману «Тарас на Аралі» У. Бекбаулова. *Наукові здобутки у вивченні біографії Тараса Шевченка : матеріали Десятих Міжнародних Шевченківських читань, присвячених 210-й річниці з дня народження митця та 175-літтю завершення експедиції на Арал*. Канів / Упоряд. та ред. : Брижицька С. А. Київ : Панмедіа, 2024. С. 233-241.
12. Кравченко В. Тарас Шевченко в етнокультурному контексті роману «Художник» К. Тур-Коновалова, Д. Замрія, О. Лісовикової. *Шевченківський краєзнавчий альманах 2019-2020*. Алвія. 2021. С. 7-11.
13. Кравченко В., Іщенко К. Система образів у поемі «Гайдамаки» Тараса Шевченка. *Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Scientific Research : Modern Innovations and Future Perspectives»* (November 25-27, 2024. Montreal, Canada). European Open Science Space, 2024. ISSUE № 12. 2024. С. 52-54.
14. Кравченко В., Шарова Т. Інтеграція електронного засобу навчального призначення з історії української літератури в освітній процес вищої школи. *Міжвузівський збірник наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Вип. 75. Т. 2. Дрогобич. 2024. С. 219-224.
15. Назаренко М. Леонід Глібов – письменник, що жив у тіні Кобзаря. Крім «Кобзаря». Laurus. 2021. 496 с.
16. Онікієнко І. Езопівські традиції в українській літературі першої половини ХІХ століття. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки : науковий журнал* / [гол. ред. Й. Гетка, відп. редактори О. Юрчук, Г. Гримашевич]. Житомир : Вид-во

Житомирського держ. ун-ту імені І. Франка, 2025. Вип. 1 (104). С. 39-50.

17. Постать Степана Руданського в контексті простору регіональної культури : до 190-річчя від дня народж. укр. поета-класика, перекладача, фольклориста, лікаря, громад. діяча : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 4 січ. 2024 р., м. Вінниця / Упр. культури та креат. індустрій Департаменту гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., ВОУНБ ім. В.Отамановського; редкол. : Г. Слотюк (голова) [та ін.]; упоряд. О. Антонюк; відп. за вип. Г. Слотюк. Вінниця, 2024. 156 с.
18. Просалова В. Роман О. Стороженка «Марко проклятий» на тлі готичної традиції. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*, 2023. С. 121-127.
19. Kravchenko V., Stadnichenko O., Laskava Y., Bondarenko V., Lenok M. Philosophy of the female image in the context of social circumstances in fiction. *Wisdom*. 4 (20). Yerevan, 2021. P. 104-111.
20. Kravchenko V., Stadnichenko O., Protsenko O., Stasyk M., Olshanska O. Pedagogical features of the ethnocultural aspect of personality in literature. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*. V.14 n 33. 2021. 14 (33). P. 16-19.

Інформаційні ресурси

1. До 190 річчя від дня народження Руданського Степана Васильовича (1834-1873), українського поета, перекладача, фольклориста. URL : <https://nlu.org.ua/event.php?id=2137>
2. Жінка в чорній оксамитовій сукні. Із життєпису Марка Вовчка. URL : <https://localhistory.org.ua/texts/statti/zhinka-v-chornii-oksamitovii-sukni/>
3. Обірвана пісня Леоніда Глібова: звільнення за українство та заборона на фах. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/leonid-hlibov-bayky-rosiyska-imperiya/32655169.html>
4. Особливості українського літературного процесу 40-60-х рр. XIX ст. URL : <http://studentam.net.ua/content/view/5859/116/>.
5. Просалова В. Роман Олексі Стороженка «Марко Проклятий» на тлі готичної традиції. URL : <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/205>
6. Сохацька Є. Феномен Марка Вовчка. URL : https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/04/9_122013.pdf
7. Степану Руданського батько забороняв писати рідною мовою. URL : <https://archive.visnyk.lutsk.ua/2007/1/5/3027/>
8. Центр ім. Д. Донцова. Тип запорожця у творах О. Стороженка. URL : <http://dontsov-nic.com.ua/typ-zaporozhtsya-u-o-storozhenka/>
9. Цікаві та маловідомі факти із життя Тараса Шевченка. URL : https://brovary.net.ua/tsikavi-ta-malovidomi-fakty-iz-zhyttia-tarasa-shevchenka/#google_vignette.
10. Шинкарук В. Роль Пантелеймона Куліша в українському культуротворенні. URL : <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/191768>

7. РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних і практичних занять. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно протягом тижня узгодити з викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Пропущені заняття необхідно відпрацьовувати протягом тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Можливими видами діяльності для неформальної та/або інформальної освіти може бути участь у студентських олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конференціях; участь у програмах неформальної/інформальної освіти (онлайн-курси на відкритих навчальних платформах, воркшопи, вебінари, майстер-класи, тренінги тощо). Наприклад: Всеукраїнський квест-марафон «Чи знаємо ми Шевченка?»; Всеукраїнський конкурс есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко».

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно в навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (виконання письмових завдань, тестів, заліку) використання гаджетів заборонено.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ.

Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем протягом двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу kravchenkovo08@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н. р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz](https://lnk.ua/9MVwgEpVz).

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх

повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9.00 до 21.00).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.